

Scabiës

Bijlage 1: Behandeling: middelen en (contra-)indicaties

I a Behandelmethode [7, 34]

De behandeling van scabiës berust op de volgende pijlers:

A. De gelijktijdige behandeling [7] van de patiënt en de behandelgroep met een scabicide middel.

De behandelgroep bestaat uit diegenen die op hetzelfde moment mee behandeld dienen te worden (zie bijlage 6). Het gelijktijdig behandelen dient om te voorkomen dat iemand direct na de behandeling opnieuw besmet kan raken (het zogenaamde 'pingpongeffect').

én

B. Het wassen of luchten van kleding en beddengoed van patiënt met gewone scabiës en behandelgroep (zie bijlage 5).

én

C. Bij scabiës crustosa: specifieke hygiënevoorschriften met betrekking tot schoonmaken woonomgeving en **isolatie** van de patiënt.

In instellingen/zorg: cohorteren personeel. Dit wil zeggen dat zo veel mogelijk dezelfde medewerkers de besmette patiënten verzorgen.

én

D. Jeukvermindering.

Scabicyden zijn de enige effectieve middelen om jeuk te verminderen. Antihistaminica, mentholpoeder en vette crèmes (crème met een gedeelte vaseline) kunnen verlichting brengen. Direct na de behandeling neemt de jeuk toe door uiteenvallen van de mijten en daardoor een toename van de allergische reactie. De diagnose 'recidief' wordt vaak (ten onrechte) gesteld op basis van jeuk die nog enige tijd (tot 3 à 4 weken) na de behandeling aanhoudt. Het risico bestaat dat patiënten zelfmedicatie van scabicide middelen gaan toepassen, met als gevolg huidirritatie en jeuk. Ook ontstaan 'nieuwe' gevallen als gevolg van de 'jeukfobie' die bij grotere uitbraken onvermijdelijk voorkomt. Zorgvuldige uitleg is dan ook zeer belangrijk. Tevens is het vethouden van de huid met een indifferente vette crème van groot belang om klachten van postscabiës-eczeem te voorkomen. [10]

I b Middelen

Er zijn in Nederland momenteel 3 middelen verkrijgbaar.

Lindaan is sinds 31 december 2007 niet meer te verkrijgen op grond van EU-wetgeving, omdat het een toxische organische stof is die niet in het milieu wordt afgebroken.

- permethrine (Loxazol®) 5%-crème
- benzylbenzoaatsmeersel 25% FNA
- ivermectine (Stromectol®), tabletten à 3 mg dosering op basis van lichaamsgewicht |
|--|

Bij alle middelen mag 12 uur na start behandeling worden verwacht dat de patiënt met gewone scabiës niet meer besmettelijk is én in die periode is het ook haalbaar om de was- en luchtvoorschriften te hebben afgerond. Bij scabiës crustosa is controle na behandeling door een deskundig arts (dermatoloog) nodig om genezing te vast te stellen.

Bij behandeling is het belangrijk de nagels bij scabies crustosa en/of intermediaire scabiës vooraf aan de behandeling kort te knippen. [36]

Wijze van gebruik

- Smeersels

Eerst de hele huid volledig wassen, baden of douchen. Dan de huid een uur laten afkoelen voordat de smeersels aangebracht worden. Nagels kortknippen en scabicide smeersel ook onder de nagels aanbrengen. Gebruik hiervoor eventueel een zachte tandenborstel. Voorkom dat het middel in ogen, mond, of op andere slijmvliezen komt. (pas op voor huid-mondcontact)

Wanneer toch contact met de slijmvliezen heeft plaatsgevonden: spoelen met veel water en indien mogelijk met zeep. De persoon die smeert dient wegwerphandschoenen te dragen. Bij tussentijds handen wassen, toiletbezoek, verwisselen van luiers of incontinentiemateriaal: bijsmere. Gebruik tijdens de behandeling geen schoonheidsproducten en crème.

Bij volwassenen en kinderen vanaf 2 jaar de crème op het hele lichaam aanbrengen vanaf de kaakrand tot onder de voetzolen, maar niet op het hoofd. Speciale aandacht besteden aan plaatsen tussen de vingers en tenen, polsen, oksels, uitwendige genitaliën, billen en onder de nagels van vingers en tenen (gebruik hier eventueel een zachte tandenborstel voor).

Bij oudere patiënten (fragiele ouderen en psychogeriatric) en kinderen van 2 maanden tot 2 jaar en bij scabiës norvegica: ook het gezicht, de nek, hoofdhuid en oren behandelen.

Smeren in bijzondere omstandigheden

Alleenwonenden:

Alleenwonende patiënten of alleenwonende te behandelen personen uit de behandelgroep: voor hen geldt dat zij in elk geval hulp nodig hebben bij het insmeren van de rug en mogelijk ook verder bij het insmeren en bij het uitvoeren van de was en luchtvoorschriften. Soms kan een thuiszorg team geïnstrueerd en betrokken worden.

Kinderen < 2 jaar, verstandelijk gehandicapten, psychogeriatric patiënten, fragiele ouderen:

Trek deze patiënten handschoenen aan (en bij baby's sokjes) om huid-mondcontact te voorkomen

Tijdstip van smeren:

Bij loxazolbehandeling: geldt dat een praktisch tijdstip voor behandeling 's avonds is. De volgende ochtend (8-12 uur later) zijn de mijten in de huid dood of niet meer levensvatbaar en kan de huid gedoucht worden en het beddengoed verschoond worden.

Bij benzylbenzoaat: 24 uur laten inwerken; daarna nog één keer insmeren zonder tussendoor te wassen. 24 uur na de tweede behandeling kan gedoucht worden.

- Ivermectinetabletten

Ivermectine: moet worden ingenomen met water in een dosering van 200 microgram per kilogram lichaamsgewicht bij voorkeur 2 uur na de avondmaaltijd. Binnen 2 uur voor en 2 uur na inname mag geen voedsel gebruikt worden. Bij crustosa: expertise dermatoloog nodig. Ivermectine dringt namelijk niet door onder nagels en in dikke korstvormige laesies. Bij crustosa is het nodig korsten te verwijderen: keratolyse met salicylzuur 10% in vaseline.

F. Herhaling behandeling (van de patiënt en/of dat deel van de behandelgroep, die al eenmalig behandeld is geweest met een scabicide middel i.v.m. klinische scabiës)

Bij patiënten met klinische scabiësklachten geldt dat de behandeling herhaald moet worden na minimaal 7 dagen en maximaal 14 dagen.

Bij een groepsbehandeling volstaat een eenmalige behandeling voor de mensen zonder klachten.

Indien bij groepsbehandeling de klinische gevallen al vóór de groepsbehandeling uit een behandeling hebben gehad: zij dienen tegelijk met de groepsbehandeling een tweede behandeling te krijgen. Deze collectieve behandeling kan op één dag georganiseerd worden, bij voorkeur 7 tot 14 dagen na de 1e behandeling. Zie tevens schema Ib op pag. 6.

De therapiekeuze is bij twee behandelingen hetzelfde om resistentievorming te voorkomen.

Schema

Onderstaande methodes gelden zowel voor de patiënten met scabiës als voor de behandelgroep. Bij de te behandelen personen uit de behandelgroep zonder klachten hoeft de behandeling slechts eenmalig plaats te vinden.

Bij iedere behandeling (ook indien de behandeling herhaald wordt) dienen tevens de was- en luchtvoorschriften gevolgd te worden.

Middel	Toediening	Dosering per keer	Wijze van gebruik	Niet bij	Nadeel
Permetrin 5% (Loxazol ®) [34,35] Prijspeil 2014: €19.98 / 30 gr. (wordt met recept vergoed vanuit basisverzekering)	Crème tube 30 gr	2mnd-1jr: 3à4 gr 1-5jr: 7à8 gr 5-12jr: 15 gr Volw: 30 gr	Aanbrengen op droge, schone, koele huid een uur na volledig wassen, baden, douchen, liefst 's avonds aanbrengen en 8-12 uur later afdouchen. Bij vrouwen die borstvoeding geven: de permetrin crème op het hele lichaam aanbrengen vanaf de kaakrand tot onder de voetzolen; borstgebied vrijlaten (wel insmeren bij scabiëspotjes op de borst); één etmaal borstvoedingvrij en moedermelk weggooien; 8-12 uur later afdouchen Bij klinische scabiësklachten – na 7 dagen – een tweede behandeling toepassen.	Open wonden, Overgevoeligheid voor bestanddelen (pyrethroiden),	Duurder dan benzylbenzoaat . Huidirritatie. Mogelijk kans op resistentievorming (in NL nog niet bewezen). [10,14,16,31,34]
Benzylbenzoaat 25% [35] Prijspeil 2014: € 22,09/ 300 ml (wordt onder voorwaarden vergoed vanuit de basisverzekering,	Smeersel	150-250 ml	Fles goed schudden voor gebruik. Aanbrengen op droge, schone, koele huid een uur na volledig wassen, baden, douchen. De behandeling na 24 uur herhalen, na 24 uur lichaam wassen met warm water en zeep. Bij klinische scabiësklachten – na 7 dagen – een tweede behandeling toepassen. Bij vrouwen die borstvoeding geven: op 2 opeenvolgende dagen opbrengen, op 3 ^e dag afwassen, borstgebied uitsparen. (wel insmeren bij	Niet bij secundair geïnfecteerde huid of open wonden	Kan ernstige huidirritatie geven Doodt de mijten maar niet de eitjes. Kans op falen behandeling. Onaangename geur; onpraktisch in gebruik vanwege 2 maal smeren en minimaal 2 maal was- en luchtvoorschriften.

afhankelijk van zorgverzekeraar)			scabiëspotjes op de borst)		
Ivermectine (Stromectol ®) [34,35] Prijspeil 2014: € 17,86/ 4 tabletten (wordt niet vergoed vanuit basisverzekering)	Tabletten à 3 mg	200 µg/kg 15-24 kg: 1 25-35 kg: 2 36-50 kg: 3 51-65 kg: 4 66-79 kg: 5 > 80 kg: 6	Ivermectine: moet worden ingenomen met water op de lege maag. Ook na de behandeling mag de patiënt 2 uur niet eten of drinken (wel water) Bij patiënten met klinische scabiësklachten na 7 dagen de behandeling herhalen. Bij solitaire gevallen, zonder toepassing groepsbehandeling, kunnen de aanwijzingen in het Farmacotherapeutisch Kompas gevolgd worden.	Overgevoeligheid voor één van de bestanddelen, zwangerschap en borstvoeding, kinderen < 15 kg en/of < 5 jaar. (i.v.m., onvolgroeide bloed-hersenbarrière)	Duurder dan andere middelen. Gastro-intestinale bijwerkingen, hoofdpijn, pijn spieren en gewrichten, moeheid. Voorbijgaande verergering van de jeuk. Onvoldoende gegevens veiligheid zwangerschap en lactatie. Kan resistentievorming geven[15,16,17,29,31,33,34] (in NL nog niet bewezen)

I b Aanwijzingen bij het maken van een keuze [6,7,8,27]

Bij iedere behandeling (ook indien de behandeling herhaald wordt) dienen tevens de was- en luchtvoorschriften gevolgd te worden! (bijlage 5)

Te behandelen: zowel patiënten met scabiësklachten als behandelgroep; zie bijlage 6	Middel van 1 ^e keus: zonder klachten hoeft de behandeling slechts eenmalig plaats te vinden, tenzij anders vermeld (i.v.m. hoog risico).	Opmerkingen
Kinderen onder de 2 maanden	Benzoylbenzoaat 25% lokaal	Ook hoofdhuid, gezicht, wenkbrauwen, nek, en oren. Sokjes en wantjes aan. Geen slijmvliezen meesmeren. Na 24 uur herhalen en 24 hierna lichaam wassen.
kinderen > 2 mnd < 2 jaar en kwetsbare ouderen/psychogeriatric	Permetrine 5% (Loxazol ®) lokaal	Ook hoofdhuid, gezicht, wenkbrauwen, nek en oren. Sok(jes) en want(jes) aan. Geen slijmvliezen meesmeren
Kinderen vanaf 2 jaar en volwassenen	Permetrine 5% (Loxazol ®) lokaal	
Zwangeren	Permetrine 5% (Loxazol ®) lokaal (2 ^e keus: benzylbenzoaat 25%)	Bespreken veiligheid
Vrouw die borstvoeding geeft	Permetrine 5% (Loxazol ®) lokaal (2 ^e keus: benzylbenzoaat 25%)	Bespreken veiligheid, echter borsten niet insmeren, (wel insmeren bij scabiëspotjes op de borst), de borstvoeding gedurende een etmaal staken en de in deze periode geproduceerde melk afkolven en wegdoen
Patiënt met scabiës crustosa	Combinatiebehandeling door dermatoloog Ivermectine (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o., 2-3 maal behandelen met 7 dagen ertussen én Permetrine 5% (Loxazol ®), 2-3 maal behandelen met 7 dagen ertussen ¹ Zo nodig vaker behandelen	Verwijzing dermatoloog! Nagels kort/ onder nagels ook behandelen. Voor dermatoloog z.n.: keratolyse met salicylzuur 10% in vaseline Hygiënemaatregelen! Isolatie!
Patiënt met scabiës met veel mijten, forse huidklachten en secundaire nieuwe gevallen (> 3 binnen 2 weken) maar nog geen	Ivermectine (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o., 2 maal met 7 dagen ertussen én Permetrine 5% (Loxazol ®), 2 maal behandelen	In zorginstelling deze tussenvorm van scabiës behandelen als scabiës crustosa; deze tussenvorm geneest wel iets sneller

¹ Vanuit 'best practice' gekozen voor 7 dagen tussen 2 behandelingen, literatuur beschrijft 10-14 dagen.

crustosa (tussenvorm)	met 7 dagen ertussen. Kan op dezelfde dag samen gebruikt worden Zo nodig vaker behandelen.	Hygiënemaatregelen en isolatie
Immuno-incompetente patiënt	Ivermectine (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o., 2 maal behandelen met 7 dagen ertussen én Permetrine 5% (Loxazol ®), 2 maal behandelen met 7 dagen ertussen Kan op dezelfde dag samen gebruikt worden	Hoog risico op besmetting dus altijd minimaal twee maal behandelen. De monitor fase voor deze groep mensen bedraagt de maximale incubatietijd van 10 weken. Dit i.v.m. atypische presentatie van huid- en jeukklachten (denk aan scabiës crustosa bij erythrodermie)
Patiënten met uitgebreide huiderosies of eczemateuze huid	I.v.m. verhoogde resorptiegevaar bij gebruik crèmes: Ivermectine (Stromectol ®): 0,2 mg/kg p.o., 2 maal behandelen met 7 dagen ertussen	Hoog risico op besmetting dus altijd minimaal twee maal behandelen.
Geestelijk en lichamelijk gehandicapten	In geval lokaal gebruik niet zeker mogelijk is alleen Ivermectine 0,2 mg/kg p.o.	Bij gebruik loxazol, zie kinderen < 2 jaar.
Uitbraken in instellingen: Getroffen patiënten (klinische scabiës) en personen uit de behandelgroep met klachten van scabiës	Ivermectine (Stromectol ®): 0,2 mg/kg p.o. 2 maal behandelen met 7 dagen ertussen) of Permetrine 5% (Loxazol ®) lokaal 2 maal behandelen met 7 dagen ertussen	Collectieve behandeling dient gelijktijdig te gebeuren! Bij groepsbehandeling hebben de klinische gevallen al vóór de groepsbehandeling uit een behandeling gehad: zij dienen tegelijk met de groepsbehandeling een tweede behandeling te krijgen. De therapiekeuze is daarbij dezelfde als bij de eerste behandeling om resistentievorming te voorkomen. Ivermectine is voor bewoners in zorginstellingen en ouderen in het algemeen praktisch gezien de eerste keus en heeft de voorkeur. Indien er met zalf (bij) gesmeerd dient te worden in een instelling is dit evenals het afspoelen van de zalf na de behandeling arbeidsintensief. Alleenwonende ouderen kunnen niet hun rug zelfstandig insmeren.
Uitbraken in instellingen: personen uit de behandelgroep zonder klachten van scabiës	Permetrin 5% (Loxazol ®) eenmalig of Ivermectin (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o. eenmalig behandelen	Behandeling voor psychogeriatrische/kwetsbare/gehandicapten zoals opgemerkt. Het is te overwegen deze specifieke groep tweemaal te behandelen i.v.m. hun kwetsbaarheid.
Bij praktische bezwaren lokale behandeling (bijvoorbeeld verzet	Ivermectine (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o.	

tegen smeren of geen mogelijkheden iemand anders te laten smeren)		
Gezonde volwassenen/ contacten uit de behandelgroep zonder klachten van scabiës	Permetrin 5% (Loxazol ®) lokaal Of Ivermectine (Stromectol ®) 0,2 mg/kg p.o. eenmalig behandelen,	

